

JUSTITIEDEPARTEMENTET
103 33 STOCKHOLM

DATUM 2011-10-14
DNR D1.1-0228/2011
ER REFERENS Ju2011/2876/L4

Remissyttrande över Utökat polissamarbete i Norden och EU (SOU 2011:25)

Brå har fått rubricerat betänkande på remiss och lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Enligt Brå:s uppfattning kan utredningens förslag för närvarande inte läggas till grund för lagstiftning. Utredningen har inte i tillräcklig grad analyserat behovet av de föreslagna lagändringarna, inte närmare behandlat konsekvenserna av dessa och heller inte diskuterat möjliga negativa följder. Brå föreslår därför att lagförslagen bereds ytterligare.

Fördelar med förslagen

Det är givetvis önskvärt att stater kan bistå varandra med särskild expertis och utrustning i situationer som kan vara svåra att förutse och ha beredskap för. Brå ställer sig därför positiv till en reglering som innebär en möjlighet att ta emot bistånd enligt artikel 18 c Prümrådsbeslutet i den del som avser nödvändig utrustning samt tjänstemän, specialister och rådgivare. Brå är dock tveksamt till förslaget i den del som avser tjänstemännens befogenheter, se föreslagna 7 § 1 st. lagen (2000:343) om internationellt polisiärt samarbete, LIPS (sid. 181).

Brå ställer sig också positiv till en reglering om bistånd enligt Atlasrådsbeslutet i den del som avser utrustning och särskild expertis som inte utövar myndighet (t.ex. underrättelsekompetens, kriminaltekniker, hundförare med bombhund samt förhandlare).

De invändningar som Brå riktar mot utredningen angående bristande utredning av behov och konsekvenser av förslagen gäller dock även denna del, varför myndigheten inte kan tillstyrka förslagen.

Invändningar

Inledning

De samverkansformer som föreslås ger utländska poliser betydligt mer långtgående befogenheter än vad nuvarande reglering i LIPS medger.¹ Nuvarande reglering innebär att en utländsk tjänsteman kan ingripa på svenskt territorium rörande brottslighet som antingen utreds eller som har inletts i annat land. De lagändringar som utredningen föreslår skulle ge utländsk polis befo-

---

¹ LIPS reglerar även polisiärt samarbete i Öresundsregionen och innehåller vad gäller danska polisers befogenheter på svenskt territorium en viss specialreglering.

genhet att ingripa mot brott och störningar av den allmänna ordningen m.m. som pågår på svenskt territorium. Detta skulle innebära ett avsteg från den i regeringsformen angivna konstitutionella utgångspunkten att endast svensk polis har befogenhet att på svenskt territorium utöva t.ex. våld och tvång mot enskilda eller att i andra former utöva myndighet.²

Finns behov av föreslagna lagändringar?

En av utredningens uppgifter enligt direktiven var att kartlägga polisens behov av stöd från utländska brottsbekämpande myndigheter med insatser i Sverige som kan innebära myndighetsutövning mot enskilda.³ Enligt Brå:s uppfattning har utredningen inte i tillräcklig grad fullgjort denna uppgift (sid. 119-126 och sid. 143-153).

Utredningen beskriver en rad scenarion (sid. 120-125) för vilka den konstaterar behov av samverkan utan att närmare kartlägga skälen. Brå saknar en analys av om samverkan kan uppnås eller fördjupas utan att förvaltningsuppgifter innefattande myndighetsutövning överförs till utländska tjänstemän. Vad gäller exempelvis scenariona 1 och 2 motiverar inte utredningen varför dessa situationer kräver utökade befogenheter för utländsk polis. Det framgår vidare inte varför situationer motsvarande dessa scenarion inte kan lösas genom att utländska poliser fungerar som s.k. observatörer på det sätt som beskrivits av utredningen på sid. 65 och 145.

Bristande analys av konsekvenser av föreslagen reglering

Utredningens förslag ger utländsk polis långtgående befogenheter. Det föreslås bl.a. att utländsk polis ges motsvarande befogenheter som svensk polis att ingripa samt utöva tvång och våld enligt polislagen vid allmänna sammankonster, offentliga tillställningar eller andra större händelser för att bistå svensk polis med att återsälla ordningen.

Med hänsyn till att flera av förslagen får betecknas som långtgående och ingripande är det viktigt att konsekvenserna av dessa noggrant analyseras. Enligt Brå:s uppfattning har utredningen inte gjort detta i tillräcklig utsträckning och heller inte behandlat möjliga negativa konsekvenser.

Mer specifikt saknar Brå en närmare analys av följande.

Förhållandet till språklagen (2009:600): En rimlig utgångspunkt för en medborgare är att om statsmakten ska rikta åtgärder och ytterst ha befogenheter att använda våld ska sådan myndighetsutövning ske på det språk som de flesta av landets invånare är förtrogna med.

I språklagen slås fast att svenska är huvudspråk i Sverige och att språket i domstolar, förvaltningsmyndigheter och andra organ som fullgör uppgifter i offentlig verksamhet är svenska (4 och 10 §§). Brå saknar en diskussion av hur förslagen förhåller sig till språklagen, i synnerhet då dessa ger utländska tjänstemän, som sannolikt inte behärskar svenska, befogenheter att utöva tvång och våld.

Kompetens rörande gränser för befogenhet: Brå saknar en diskussion om hur det ska säkerställas att utländsk polis har tillräcklig kännedom om gränserna för polisens befogenheter. Ytterst handlar det om att garantera att rättssäkerheten för medborgarna inte äventyras. Att arbetsmetodiken är densamma som för svensk polis innebär inte att utländsk polis har kännedom om gränserna för befogenheten (sid. 121 och 155).

² Se JO:s ämbetsberättelse 2005/06 sid. 101 (sid. 113-114).

³ Kommittédirektiv 2009:36 sid. 1 och 9.

Eventuella samordningsproblem: Vad gäller förslaget om bistånd enligt Atlasrådsbeslutet (den tredje föreslagna samverkansformen sid. 20) i den del som rör möjlighet för Nationella insatsstyrkan att samarbeta med motsvarande styrkor i andra länder efterfrågar Brå en diskussion om samordningsproblem kan uppstå i så pressade situationer som beskrivs i scenariona 4 och 5 (sid. 122-123). Brå menar vidare att dessa situationer inte utan vidare kan jämföras med den av utredningen beskrivna förstärkningsoperationen som Försvarsmakten deltog i. Exemplet avser en operation som pågick under flera år vilket innebär att det finns förutsättningar för att lösa eventuella samordningsproblem över tid (sid. 151-152).

Tillsyn över utländsk personal: Utredningen föreslår vidare att utländska tjänstemän som deltar i insatser i Sverige enligt rådsbesluten eller avtalet ska stå under tillsyn av myndigheterna i sina respektive hemstater. Justitieombudsmannen, JO, och Justitiekanslern, JK, föreslås alltså inte ha tillsyn över dessa tjänstemän. Utredningen anger att en omvänd ordning skulle stå i motsättning till rådsbesluten och avtalet (sid. 201). Brå är inte lika övertygat om detta och konstaterar även att de utländska poliserna föreslås vara jämställda med svensk polis i straffrättsligt hänseende.⁴

Brå vill i sammanhanget påpeka att för en svensk invånare som upplever sig ha blivit felaktigt behandlad av polismakten skulle det vara märkligt att inte kunna vända sig till de institutioner i den svenska förvaltningen som har att tillvarata medborgarnas intressen gentemot det allmänna (JO) eller att upptäcka systematiska fel i den offentliga verksamheten (JK).

Detta yttrande avges av vikarierande generaldirektör Cecilia Bergman efter föredragning av juristen Anna Saarikoski. Vid den slutliga handläggningen har även chefsjuristen Lars Korsell och juristen Sigrid Granath deltagit.

Cecilia Bergman

Anna Saarikoski

---

⁴ I prop. 2007/08:83, som föreslog att riksdagen skulle godkänna ett utkast till Prömrådsbeslutet, konstateras på sid. 36 att om utländska tjänstemän ska tillåtas tjänstgöra i Sverige inom ramen för rådsbeslutet, måste det övervägas om tjänstemännen ska omfattas av JO:s och JK:s tillsyn. Även JO menade i ett remissyttrande över *Godkännande av Prömrådsbeslutet* (Ds 2007:40) att frågan om JO:s och JK:s tillsyn borde bli föremål för ytterligare överväganden, se JO:s diarienummer 5009-2007.